

Fødevarer og samarbejde om bæredygtig udvikling indenfor mad- og måltidsområdet

Helle Søballe Nybo
Indkøb og Udbud, BA

Program

- Præsentation
- Overblik Aarhus kommune, mål for fødevarer og de spor vi arbejder i
- Fødevareaftale og lev. samarbejde
- Uddannelse, inspiration og kompetencer
- Mærke på vandrørene
- Spørgsmål
- Farvel

Aarhus Kommune i tal

- Ca. 362.000 indbyggere
("Aarhus i Tal" d. 5.9.2023)
- Aarhus kommune indkøber årligt for ca. 8 mia. kr.
- Ca. 50 årlige udbud
- Deraf 136.000 mio. kr. årligt til fødevarer, kaffe, te og frugt
- Aarhus er opdelt i magistratsafdelinger (BA, MSO, MBU, MTM, MSB, MKB)

3 mål frem mod 2025

 25 % reduktion af CO2-aftrykket af indkøbte fødevarer

 Mindre madspild

 Flere klimavenlige fødevarer ind i indkøbsaftaler

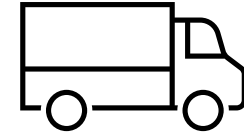
Uden at gå på kompromis med 60 % økologi, velsmag, ernæring og lokal medbestemmelse.

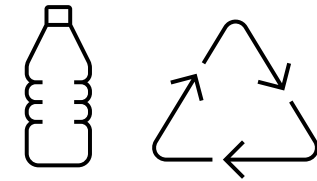

...et kig til andre mål

Grøn transportplan

Plaststrategien

Tredobbelt bundlinje

- 1: Den økonomiske bundlinje
- 2: Den bæredygtige bundlinje
- 3: Den sociale bundlinje

Flere spor

- Markedsdialog → Prep mulige tilbudsgivere og virksomheder tidligt
- Udbud → Tildelingskriterier
Sortimentsliste
Mærkningsordninger
- Økonomi → Klimaafgift (adfærd)
- Kompetencer → Uddannelser, workshops,
fagmesser, netværk
- Kommunikation → Kanaler
På ledermøder
Besøgsrunder
Borgerrettet
- Udvikling → Tilpas sortiment
Adfærdsdesign

Spør: Tidlig markedsdialog

ERHVERV AARHUS
INDFLYDELSE, NETVÆRK & VIDEN

MEDLEMMER FOKUSOMRÅDER
ERHVERVSUDVIKLING

Forside / Presse og nyt / GRØNNE FØDEVAREUDBUD I AARHUS KOMMUNE

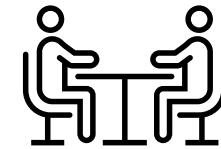
26. august 2021

Grønne fødevarer i Aarhus Kommune

Vil I være med til at transformere og styrke Aarhus Kommunes fødevarerens bæredygtighed? Kan I tilbyde en udvikling mod flere varer, som har et lavere CO2 aftryk?

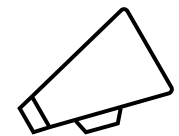
I efteråret 2021 skal Aarhus Kommune igen udbyde fødevarer aftalerne. Som noget nyt vil aftalen blive opdelt på en økologisk frugt- og grøntaftale for køkkener, der kan aftage større mængder og en totalleverandør aftale, der dækker alle slags fødevarerindkøb til de fleste af Aarhus Kommunes køkkener. Pris, kvalitet, forsyningsikkerhed og service betyder selvfølgelig en hel del, når der skal indgås store aftaler. Men denne gang vil der også blive kigget på, hvordan aftalen kan blive grønnere samlet set.

Udbuddet bliver et såkaldt "Udbud med forhandling". Det betyder, at der er mindstekrav, som skal opfyldes, og som kan forhandles og konkurrenceparametre, hvor tilbudsgiver kan gøre sine særlige forcer gældende. Hvis du har interesse i at deltage i denne udbudsform, vil Aarhus Kommune signalere interesse for samarbejde med erhvervslivet om

Besøg hos potentielle
tilbudsgivere

Klimakonference

Spor: Fødevarerudbud

- Fødevarer til alle leveringssteder i Aarhus Kommune
- Årlig kontraktværdi kr. 123.000.000
- 719+ leveringssteder
- Gennemsnitlig ordrestørrelse kr. 2.200
- Gennemsnitlig økologiprocent 61%
- Nuværende årlig CO₂ udledning på fødevarer ca. 10.000 tons – ekskl. Leveringen
- Meget forskellige målgrupper
  - Storkøkkener
  - Plejehjem
  - Klubber – pædagogisk indkøb

Tildelingskriterium

Det økonomisk mest fordelagtige tilbud ud fra kriteriet "Bedste forhold mellem pris og kvalitet".

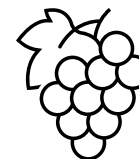
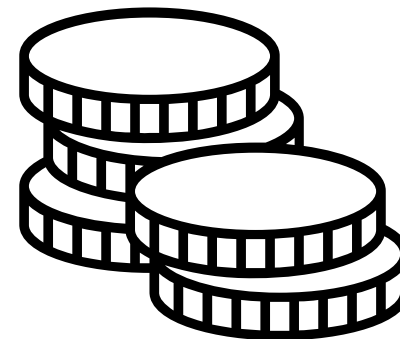
Underkriterier		Vægt	Delkriterier	Vægt
1.	Pris	60 %	Det repræsentative udsnit	80 %
			Supplerende sortiment	20 %
2.	Miljømæssig bæredygtighed	25 %	Grøn transport	70 %
			Levering i returemballage	30 %
3.	Adfærdsdesign	15 %	Adfærdsdesign i indkøbsøjeblikket	100 %

Pris

Tilbudsliste

- Tilbudsliste med 2.582 positionsnumre
- Estimeret årligt forbrug i kg./liter

Øvrigt sortiment

- 6.769 varelinjer udover tilbudslisten
- Evalueres ud fra en varekurv på 100 produkter

Eksempler på bæredygtighed (bred forstand) i fødevareaftalen

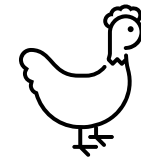
Ingen flytransport

Ingen slutprodukter på aftalen må være transporteret med fly.

Ingen buræg

I hele aftaleperioden må helæg, æggehvider, æggeblommer samt ægprodukter ikke være buræg fra høns i bur.

Fersk kød og fisk i emballage af PET / RPET / PP / PE

- Alle produkter med fersk kød og fisk skal være i emballage fremstillet af PET, RPET, PP eller PE hvis det er pakket i plast.
- Plastemballagen bør, så vidt muligt, bestå af genanvendt plast og ikke være sammensat af forskellige plasttyper.

Bedre arbejdsmiljø i køkkenerne

Ændring i krav
til leverandørens
pakning af
varebure

FØR maks. 12
kg. øverst i
buret

NU maks. 3 kg.
øverst i buret

Økologi

På nedenstående produktkategorier, efterspørges kun økologiske varianter:

Fersk okse-, grise- og lammekød

Mælk, fløde, udvalgte yoghurt, smør

Mel og gryn

Friske rodfrugter, kartofler og selleri

Fisk

I aftaleperioden skal der være et særligt fokus på bæredygtige fisk og bæredygtige fiskeprodukter.

- Bæredygtige bestande - vilde fiskebestande fiskes på et niveau, som sikrer, at bestandene vil være der på ubestemt tid.
- Fiskeriet på vildtfanget fisk skal have lav påvirkning af havbunden og de dyr og planter, der lever her
- Bifangst - fiskeriet på en specifik fiskeart bør ikke forårsage uoprettelig skade på andre arter; hverken fisk, havpattedyr, eller fugle.
- Klimapåvirkning - fiskeri udleder CO₂ og påvirker klimaet. For vildtfanget fisk afhænger klimabelastningen i høj grad af fangstredskabet / fiskemetoden, brændstof og brugen af køleanlæg på fiskefartøjer.

Udvikling og optimering af aftalen

- 9 områder med særligt fokus på udvikling i aftaleperioden:

1. Adfærdsdesign

2. Fisk

3. Palmeolie

4. Soja

5. Ansvarligt og etisk producerede og handlede produkter

6. Dyrevelfærd

7. Grøn transport

8. Sæsonvarer

9. Måling af klimaaftryk

Sæsonkalender

Pastinak

Østershat

Rødløg

Blomkål

Rødkål

Savoykål

Krølsalat

Rødbede

Squash

Spirer

Persillerod

Snackgulerod

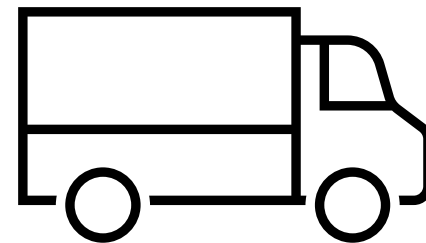

**En indfasningsmodel.
Grøn transport kræver store
investeringer og langtidsplanlægning**

**Allerede i 2023 er der renere luft i
Aarhus. Fødevarerne transporteres
med 100% fossilfri transport
(HVO + el).**

**Frem mod år 6 stiger andelen af el-
lastbil op til 98 %.**

En god historie til borgere og virksomheder

 Volvo Trucks Danmark
1.236 følgere
1u · Redigeret

Tillykke til **AB Catering** med deres første fuldelektriske kølelastbil i Danmark!

Endnu en Volvo-kunde med fokus på den grønne omstilling:

"Den store forskel ved at køre i en almindelig lastbil og en elektrisk lastbil er den ro, der er og den flydende kørsel du får... selv med kølemaskinen kørende hele dagen, er der stadig 50 % tilbage på batteriet" Kim Kvist, lastbilchauffør hos AB Catering.

Skift til el – læs mere her : www.volvotrucks.dk/el

#emobility #volvotrucksdk

FØRSTE FULD ELEKTRISKE
KØLELASTBIL I DANMARK

0:08 / 2:00

Miljømæssig bæredygtighed

- Levering i returemballage, der genbruges
  - Returemballagen skal anvendes i de tilfælde, hvor leverandøren plukker varer fra eget lager, og samler forskellige produkter i samme emballage.
  - Mindre forbrug af pap, som efter levering smides væk.
  - Køkkenerne undgår at skulle håndtere en masse pap.

Adfærdsdesign

- Guide brugere i bestillingsøjeblikket
- Synliggørelse af CO₂e og CO₂ afgift samt sætte det i forhold til noget.
- Fokus på inspiration og specifikke produktgrupper. Fx bælgfrugter eller kødalternativer.

Søg i vores sortiment

Online katalog True ...

03-12-2022

CO₂
83,80 kg

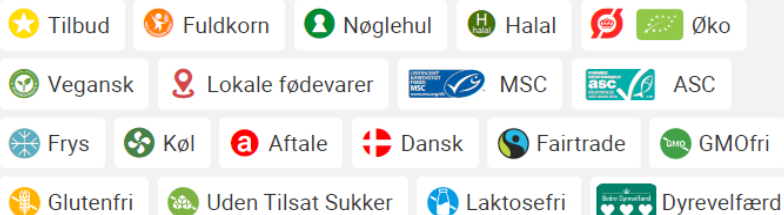
ØKO-TÆLLER
74 %

Kurv (2)

Leveringsdato for ordre: 03-12-2022

Billede	Beskrivelse	Info	Antal	Enhed	Enhedspris	Liniepris
	320903 Hakket oksekød i tube 8-12%	 CO ₂ e 32,51	1	PK (2,5 KG)		CO ₂ afgift: 69,08 DKK
	316059 Kartofler 40-60 mm øko	 CO ₂ e 0,36	1	SÆK (ca 7 kg)		

FILTRE & VAREGRUPPER

Total: 304,39 DKK
Total CO₂ afgift: 69,08 DKK

Opsummering

- Grøn levering, 100 % fossilfrit, allerede i år 2023
- Mere økologi
- Klausul om arbejdsvilkår samt uddannelsesklausul
- Alle ferske fisk og fiskeprodukter er certificerede eller på anden vis fanget med skånsomme metoder
- Levering i returemballage, der genbruges af leverandøren
- Ingen flytransport for slutprodukter
- Ingen buræg
- Større fokus på sæsonprodukter indenfor frisk frugt og grønt
- Fokus på flere ansvarlige og etiske producerede og handlede produkter (Fairtrade mm.)
- Mere dyrevelfærd
- Fokus på certificeret palmeolie og soja
- Udvikling af adfærdsdesign i punch out løsningen
- Klimavenlige fødevarer på aftalen
- En samarbejdsaftale
- Bedre arbejdsmiljø i køkkenerne

Spor: Kompetencer

Kompetencer til fremtiden

- 14 AMU kurser
- Kurser hos FOF Aarhus
- Kurser i samarbejde med virksomheder
- Demonstration af produkter

Strukturelt

- Adfærdsdesign i indkøb

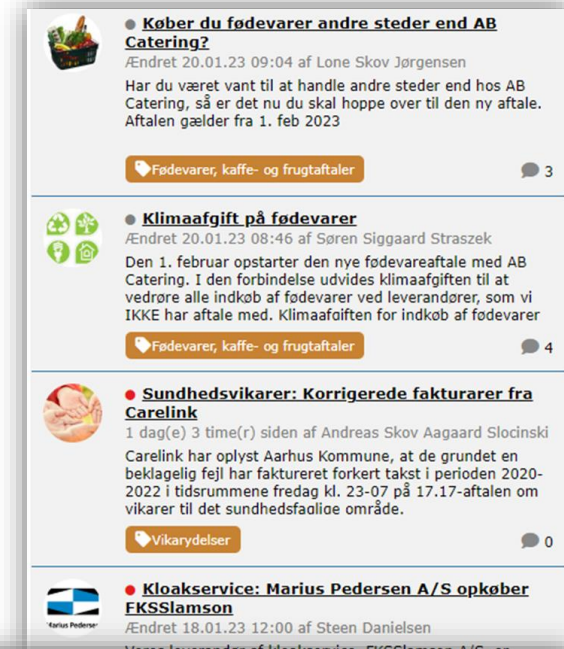
Tæt på brugeren

- Tour de XX
- Netværksmøder

Spor: Kommunikation

- Viden om aftalen
  - Nyheder internt i hele organisationen
  - Nyheder eksternt på LinkedIn – virksomhed inviteret til at deltage i nyheden
  - Infomøde for brugergruppen
  - Infomøde for brugere på Teams
- Kanaler
  - TrueTrade til vigtige beskeder
  - AarhusIntra – gruppe for madprofessionelle
  - Klimavenlig arbejdsplads
  - Projekt- og styregruppe (magistratsafdelinger og fagpersoner)
  - Direktør og ledelsesgrupper
  - Via leverandør
  - LinkedIn (branche), Facebook (borger)

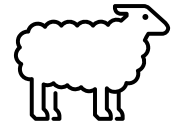
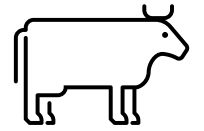

Spor: Økonomi

Vedtaget i Byrådet i april 2022.
Formålet er at reducere CO₂ udledning ved indkøb.

Klimaafgiften er i 2023 prissat til 1000kr/ton CO₂ (1kr pr kg. CO₂)

- Oksekød
- Lammekød
- Færdigretter
- Saft og juice
- (Og andre områder end fødevarer)

Priseksemppler

1kg hakket oksekød stiger med 32,5kr

1kg of oksemørbrad stiger med 151kr

1 kg lammekød stiger med 26,3kr

1L juice stiger med 1,64kr

Spor: Økonomi

Foreløbige resultater

- Oksekød: En reduktion i den samlede mængde indkøbte kg af oksekød på 40%, som svarer til en reduktion af klimaaftrykket på ca. 1.000 tons CO2 på årsbasis
- Lammekød: En reduktion i den samlede mængde indkøbte kg af lammekød på 20%, som svarer til en reduktion af klimaaftrykket på ca. 10 tons CO2 på årsbasis
- Saft og Juice: En reduktion i den samlede mængde indkøbte kg af saft og juice på 7%, som svarer til en reduktion af klimaaftrykket på ca. 25 tons CO2 på årsbasis

Spor: Udvikling

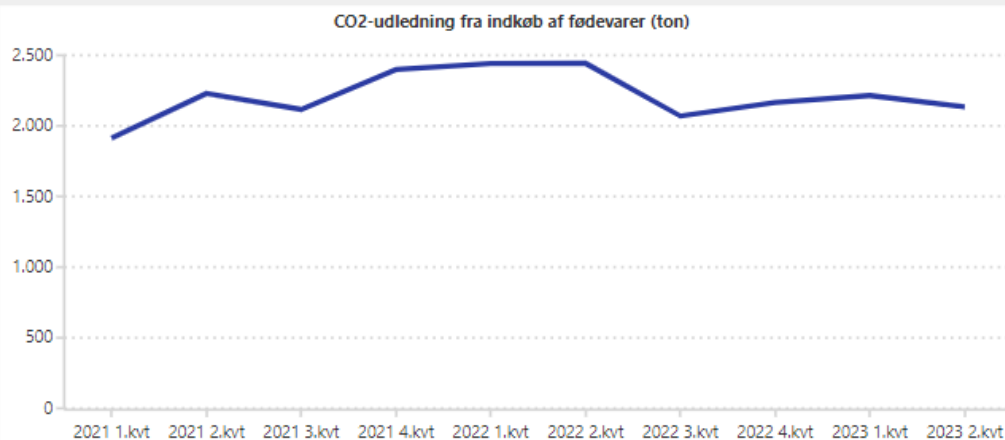
Datadrevet grøn omstilling

KONCERNEN I TAL | KLIMA I TAL | SE FLERE ANALYSER

CO2-udledning fra fødevarerindkøb i Aarhus Kommune

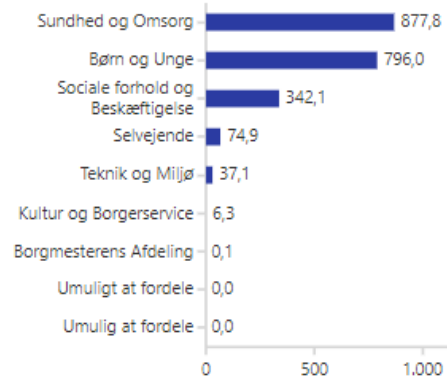
2.134

CO2-udledning målt i ton fra indkøb af fødevarer i Aarhus Kommune (2023 2.kvt)

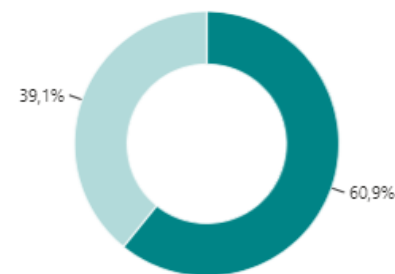
År, kvartal	Fødevarerindkøb (kg)	CO2-udledning fra indkøb af fødevarer (ton)	Gennemsnitlig CO2-udledning per kg indkøbt vare
Total	10.379.954	22.128,9	2,13
2023 2.kvt	1.097.610	2.134,4	1,94
2023 1.kvt	1.114.660	2.214,9	1,99
2022 4.kvt	1.081.766	2.166,1	2,00
2022 3.kvt	977.083	2.069,9	2,12
2022 2.kvt	1.113.216	2.443,3	2,19
2022 1.kvt	1.085.118	2.441,0	2,25
2021 4.kvt	1.086.690	2.399,2	2,21
2021 3.kvt	974.070	2.117,0	2,17
2021 2.kvt	1.005.133	2.230,4	2,22
2021 1.kvt	844.608	1.912,7	2,26

CO2-udledning fra fødevarerindkøb (ton) fordelt på magistratsafdelinger (2023 2.kvt)

Fødevarerindkøb fordelt på økologi/ikke-økologi (2023 2.kvt)

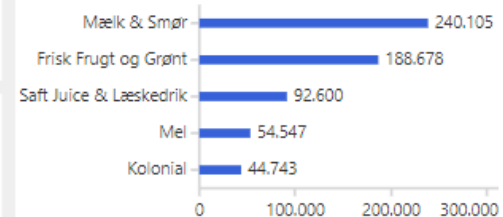
■ Købt økologisk ■ Ikke købt økologisk

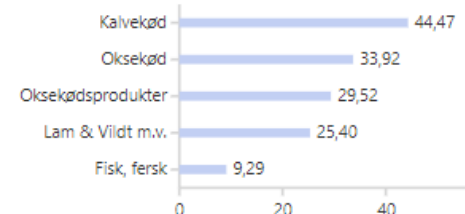
De 5 mest CO2-udledende varegrupper målt i ton (2023 2.kvt)

De 5 mest indkøbte varegrupper målt i kg (2023 2.kvt)

De 5 mest CO2-udledende varegrupper målt i gennemsnitlig kg CO2 pr. kg vare (2023 2.kvt)

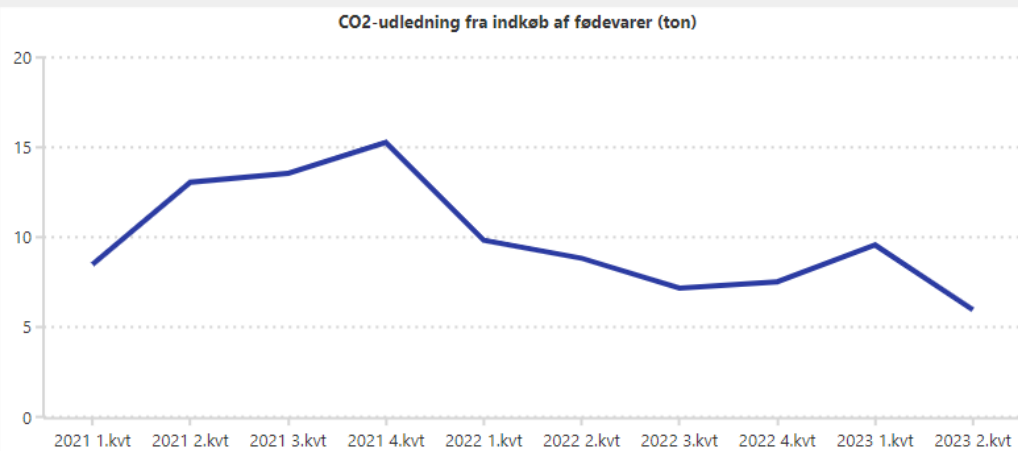
Spor: Udvikling

Total – område – enkelt kantine

KONCERNEN I TAL | KLIMA I TAL | SE FLERE ANALYSER

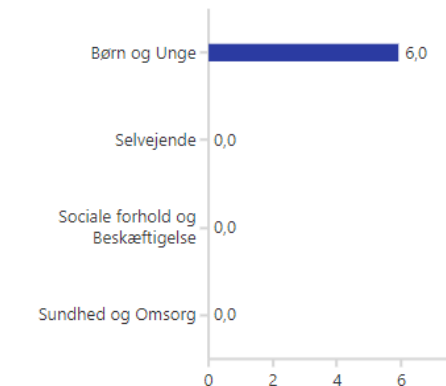
CO2-udledning fra fødevarerindkøb i Aarhus Kommune

6
CO2-udledning målt i ton fra indkøb af fødevarer i Aarhus Kommune (2023 2.kvt)

År, kvartal	Fødevarerindkøb (kg)	CO2-udledning fra indkøb af fødevarer (ton)	Gennemsnitlig CO2-udledning per kg indkøbte vare
Total	45.748	99,3	2,17
2023 2.kvt	3.577	6,0	1,67
2023 1.kvt	4.658	9,6	2,05
2022 4.kvt	4.410	7,5	1,71
2022 3.kvt	4.161	7,2	1,72
2022 2.kvt	4.579	8,8	1,93
2022 1.kvt	5.220	9,8	1,88
2021 4.kvt	6.132	15,3	2,49
2021 3.kvt	5.448	13,5	2,49
2021 2.kvt	4.686	13,1	2,79
2021 1.kvt	2.876	8,5	2,95

CO2-udledning fra fødevarerindkøb (ton) fordelt på magistratsafdelinger (2023 2.kvt)

Fødevarerindkøb fordelt på økologi/ikke-økologi (2023 2.kvt)

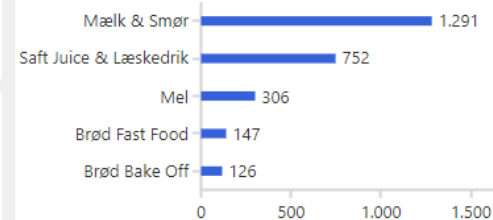
■ Købt økologisk ■ Ikke købt økologisk

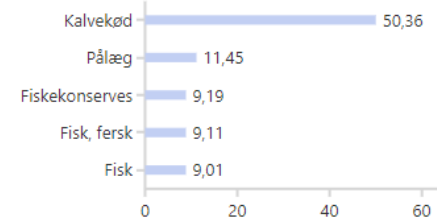
De 5 mest CO2-udledende varegrupper målt i ton (2023 2.kvt)

De 5 mest indkøbte varegrupper målt i kg (2023 2.kvt)

De 5 mest CO2-udledende varegrupper målt i gennemsnitlig kg CO2 pr. kg vare (2023 2.kvt)

Spor: Udvikling

- Test af nye produkter
- Samarbejde på tværs (KA /MTM)

Mac n' cheese med Audu Mild, broccoli og persille

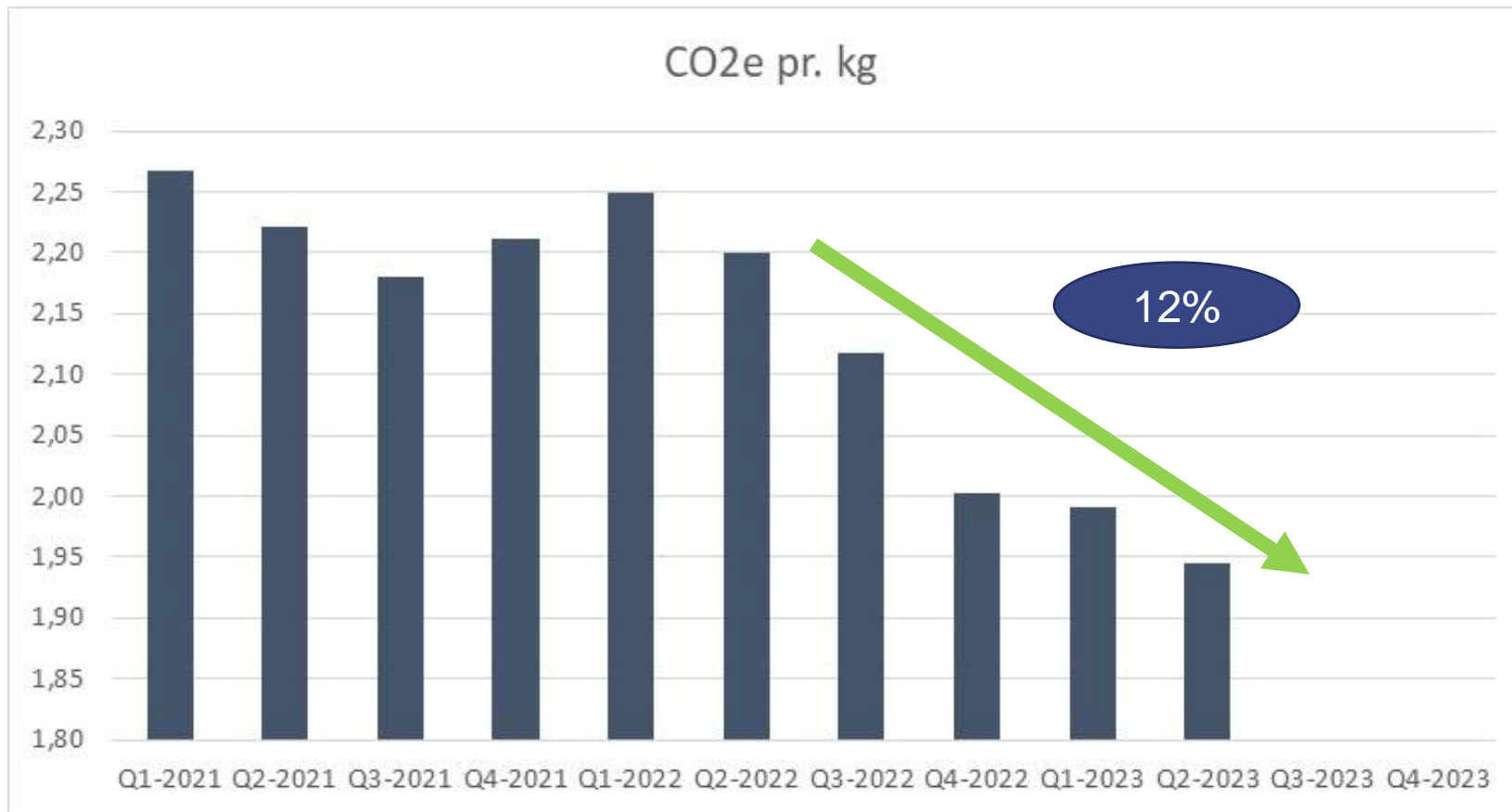
Pizzasnegle med Audu Mild, linser og tomat serveret med hjemmelavet ketchup

Resultater

12% CO2e reduktion pr. kg fødevarer på 12 måneder

Tid til spørsmål?

